

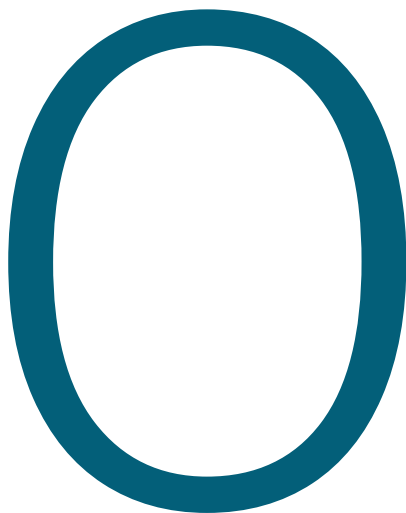
WOUTER VAN DEN WILDENBERG VAN FAKTON
OVER COLLECTIEVE ENERGIEOPLOSSINGEN:

‘ESCo’s zijn goedkoper en duurzamer’

Het bedrijfsleven staat voor een belangrijke, én noodzakelijke, opgave: de energietransitie. Bedrijventerreinen moeten verduurzamen; de energievoorziening moet over enkele decennia nagenoeg CO₂-neutraal zijn en dat betekent onder meer dat er afscheid wordt genomen van gas en er andere vormen van energievoorziening gevonden moeten worden. Het gaat om ruim vierduizend bedrijventerreinen en andere werklocaties in Nederland die bijna 60 procent van het totale energiegebruik consumeren (Buck Consultants, 2019). Bij het verduurzamen kunnen ESCo’s, de Energy Service Companies, een belangrijke rol spelen, zegt Wouter van den Wildenberg van Fakton.

AUTEUR Hans Bouwman

Om de milieu- en klimaatdoelstellingen in 2050 te halen dient de komende jaren een groot aantal maatregelen genomen te worden. Een ervan is het niet langer aansluiten van nieuwe woningen op het gasnet. Maar om Nederland aardgasvrij te maken dienen ook de bedrijventerreinen de nodige stappen te ondernemen. Het totale energieverbruik van bedrijventerreinen in Nederland is veel meer dan het energieverbruik van alle Nederlandse huishoudens bij elkaar. Duurzame energie zal voor veel bedrijven een belangrijk onderdeel van de be-

drijfsvoering worden. Maar hoe pak je dat aan? En hoe financier je het?

De ervaring is dat ondernemers nog weinig aandacht aan energiemaatregelen schenken, omdat het nu eenmaal niet hun corebusiness is, er vaak te weinig financiële ruimte is voor dergelijke maatregelen, ze geen kennis van zaken hebben en terughoudend zijn met het ingrijpen in het primaire proces. Wouter van den Wildenberg, partner en energiedeskundige bij Fakton, schetst dat bedrijven die energietransitie lastig alleen voor

elkaar krijgen. 'Individuele oplossingen zijn over het algemeen duurder en minder duurzaam dan collectieve oplossingen. Bedrijventerreinen hebben veel verschillende eigenaren en dan is over het algemeen een collectieve oplossing voor zo'n bedrijventerrein het meest gunstig. Zowel qua financiën als mate van duurzaamheid. Waarbij je, zeker als je te maken hebt met schaarse bronnen, wel te maken krijgt met een verdeelvraagstuk. Die warmtevoorziening moet er komen en iedereen moet daar een bijdrage aan leveren. Er spelen dan allerlei vragen over wie wat en hoeveel betaalt. En voor je het weet is de procesvraag zo groot dat je er dan niet uitkomt met een collectieve oplossing.'

Volgens Van den Wildenberg is hier een belangrijke rol weggelegd voor ESCo's, Energy Service Companies,

die mogelijkheden bieden om collectief te financieren en een hoop zorg weg te nemen. Het zijn bedrijven die de financiering, de aanleg, het onderhoud en het beheer van de energievoorziening van gebouwen geheel of gedeeltelijk overnemen. Het onderhoud en beheer vindt dan plaats op basis van prestatieafspraken.

Kijken naar alternatieven

De voordelen van een collectief ten opzichte van een individueel initiatief op het gebied van duurzame-energiemaatregelen zijn onder meer dat de ondernemer nergens omkijken meer naar heeft, door schaalvoordeel er financieel voordeel is en de mogelijkheden voor externe financiering worden vereenvoudigd. Overigens is een dergelijke collectieve financiering niet iets nieuws, zegt Van den Wildenberg. 'In de glastuinbouw wordt hier al zo'n 20 jaar gebruik van

gemaakt. Omdat energie daar een enorme kostenpost is gezien de benodigde verwarming en verlichting van de kassen, is men daar indertijd op zoek gegaan naar goedkope oplossingen. Collectieve wkk's of wko's (warmte-krachtkoppeling, warmte-koudeopslag, HB) bleken gunstig. Verschillende bedrijven, zoals in de kop van Noord-Holland, het Westland en glastuinbouwgebied Bergenden tussen Arnhem en Nijmegen, hebben zich toen verenigd in dat soort ESCo's en wijkenergiemaatschappijen.'

Buiten deze sector moeten bedrijven nu ook hun plan trekken voor de komende jaren. In het Klimaatakkoord staat onder meer dat voor de utiliteitsbouw in 2030 1 Mton CO2 extra bespaard moet worden ten opzichte van het conceptklimaatakkoord. De industrie moet het komende decennium 19,4 Mton CO2 besparen om te

voldoen aan de ambitie in 2030 55 procent reductie ten opzichte van 1990 te bereiken. Bedrijven op bedrijventerreinen vallen tussen de gebouwde omgeving, utiliteitsbouw en industrie in. Ze moeten dus ook gaan bewegen op de vlakken eigen bedrijfsvoering en huisvesting.

‘Tot nu toe is een aansluiting op gas common use. Je zult moeten kijken welke alternatieven het goedkoopst zijn. Nu is op bedrijventerreinen het energiegebruik minder intensief dan in de glastuinbouw, maar het kan toch flink in de papieren lopen als je daar de verkeerde keuzes in maakt. Bedrijven die nu een investering doen, doen dat over het algemeen voor de lange termijn en dan zit je al snel aan die periode van 2040-2050. Dus het is nu wel zaak om te gaan bekijken hoe je dat gaat aanpakken.’

Eigen ESCo vormen

Om het model van een ESCo te kunnen gebruiken, komt heel wat kijken zoals kennis van wetgeving, financiële knowhow, het maken van risicoanalyses. ‘Het begint met de constatering dat je als bedrijventerrein wat te doen hebt op het gebied van de energietransitie of dat bijvoorbeeld een van de bedrijven de gasketel moet vervangen. Dan is het zaak om een analyse te maken: ben ik in mijn eentje, gaan we het gezamenlijk doen?’ Bij het analyseren van de behoeften en wensen spelen onder meer zaken mee als type bedrijven, gebouwen, leeftijd, verbruik en energie-infrastructuur. Op deze wijze is gedetailleerd inzichtelijk te maken wat het potentieel is aan besparingen en hoe die zijn te bereiken.

‘De belangrijkste analyse is echter: welke technische opties hebben we? Die zul je op een rijtje moeten zetten en dan zal snel blijken dat collectieve oplossingen goedkoper en duurzamer zijn. Vervolgens moet je kijken hoe je dat gaat organiseren en inkopen. Je komt al snel tot een plannetje en vervolgens komt er een soort van aanbesteding. Dus een uitvraag aan de markt, waarop partijen

een aanbieding kunnen doen. Voor je met een ESCo gaat praten is het dus wel zinnig dat je je huiswerk goed gedaan hebt en dat je snapt wat er op het bedrijventerrein moet gebeuren en wat de opties zijn op basis van wat de eigenaren willen. Een andere mogelijkheid is om een onafhankelijk adviseur in te huren die kennis in huis heeft.’

Van de Wildenberg geeft naast het inhuren van een externe ESCo een andere mogelijkheid aan. ‘Je kunt naar de markt toegaan om een externe partij te vinden, maar je kunt als coöperatie van bedrijven ook een eigen ESCo gaan vormen. Dan houd je alles in eigen hand. Dit is een variant op de wijkenergiemaatschappij.’ Van den Wildenberg geeft aan dat het behoorlijk complex om zo’n ESCo van de grond te krijgen. Duidelijk is wel dat het van de ondernemers wat vraagt op het gebied van organisatie, overleg en afstemming. ‘Je moet jezelf organiseren, de technische verdieping organiseren, kijken wat de opties zijn, wat zijn de voor- en nadelen van die opties en waar zeg je ja tegen. En je moet zorgen dat de kikkers in de emmer blijven gedurende dat project en dat iedereen belang moet hebben bij het instappen in z’n ESCo.’

Zo structureert Fakton de businesscases van dit soort technische oplossingen om vervolgens tot de juiste contactafspraken tussen de juiste partijen te komen. Daarbij vormt Fakton een brug naar de financieringsmarkt en structureert zij de verschillende vermogensvragen, van equity tot senior depth. ‘Dus een businesscase maken, verdeeld naar de verschillende stakeholders zodat iedereen ziet wat de minnen en de plussen zijn. En uiteindelijk komen tot en het regisseren van een effectief samenwerkingsconstruct dat slim gefinancierd is.’

Omgevingswet

De grootste bedreiging die het model van een ESCo in de weg staat is volgens Van den Wildenberg dat de

belangen onvoldoende bij elkaar gebracht worden en dat het besef van de urgentie nog niet zo groot is dat bedrijventerreinen nu al in de volle breedte zeggen: dat gaan we zo doen. ‘Als je kijkt naar het buitenland zie je dat in bijvoorbeeld Denemarken en Zweden dit de gewoonste zaak van de wereld is; niet alleen vormen daar woonwijken met elkaar energiecorporaties, maar zie je dat ook bij bedrijventerreinen. Het is in Nederland denk ik ook een kwestie van tijd. Maar bij bedrijventerreinen die al goed georganiseerd zijn – want daar zit natuurlijk ook een groot verschil tussen – is het volgens mij een relatief eenvoudige stap naar met elkaar constateren: we moeten met elkaar, schouder aan schouder, werken aan die energiedoelstelling. Een ESCo kan daarvoor een mooie oplossing zijn. Ieder lid betaalt dan een huur aan die ESCo en een bijdrage voor de energie die ze gebruiken.’

Er zijn verschillende vormen om met een dergelijk model te werken. Als de bedrijven het zelf doen en dus samen eigenaar zijn, is iedereen aandeelhouder. Er kan ook een contract worden afgesloten met een externe partij die door het collectief wordt ingeschakeld. Er wordt dan een wijkenergiemaatschappij (WEM) opgericht die opdrachtgever voor een ESCo is.

‘In de markt is ongelooflijk veel geld beschikbaar om dit soort initiatieven te financieren. Het enige is dat de projecten hun weg niet naar het geld vinden’ zegt Van den Wildenberg. De Omgevingswet die in 2021 in werking treedt, biedt volgens Van den Wildenberg handvatten om dit soort initiatieven beter van de grond te krijgen. De wet biedt overheden het instrumentarium om de energietransitie te versnellen door de relatie tussen de energietransitie en de fysieke leefomgeving in samenhang te zien. In omgevingsplannen kunnen gemeenten volgens Van den Wildenberg schuiven met bepaalde kaderstellingen waardoor bedrijventerreinen meer ruimte gegeven kan worden.